

Juhan Kunderi mälestuse jäädvustamisele hakati Rakveres mõtlema 1920. aastate algupoolel. Ei teagi täpselt, kes esimesena sellele mõttele tuli, kuid arvata võib, et Jakob Liiv. Vana kirjamees ja kooliõpetaja oli ju Juhan Kunderiga korduvalt isiklikult kokku puutunud ja pidas temast väga lugu. Nüüd, autoriteetse linnavolikuna oli tal võimalus sellele üritusele kaasata tollaseid linnavõime.

Raha soetamist Kunderi mälestuse jäädvustamiseks ajustas Rakvere linnavolikogu sellega, et eraldas oma 1924. a. eelarvesse selleks otstarbeks 10 000 marka (100 krooni). Järgmistel aastatel lisandus sinna 50 krooni kaupa ja nii kuni 1933. aastani, mil «Kunderi-fondi» oli kogunenud 600 krooni. Edaspidi oli linnal igal aastal mitmeid suuri väljaminekuid — ehitati uus haigla, I algkooli hooned, turukaalumaja jne. 1937. a. püstitati mälestussammas fr. R. Kreutzwaldile. «Kunderi-fond» kasvas neil aastail vaid protsentide arvel. Kes seisis aga suurmehe 50. surma-aastapäev 1938. a. Linnavalitsus võttis asja nüüd tõsiselt käsile. Leiti puuduv raha ja võidi juba asuda monumendi hankimisele.

Kunderi mälestussamba komitee eesotsas linnapea H. Aviksooga valis sambale sobiva asupaiga ja astus ühen-

MÄLESTUS- SAMBA SAAMIS- LOOST

Helmut
JOONUKSI
foto

dusse skulptoritega. Esitatud kavanditest tunnustati parimaks Haapsalu skulptori Roman Haavamäe oma ja temaga sõlmitigi leping. Ilma alus- ja mullatöödeta läks monu-

ment maksa 1300 krooni. Kunderi 50. surma-aastapäevaks, 24. aprilliks 1938 oli monument valmis.

Mälestussamba avamine kujunes nimetamisväärsöks

kultuurisündmuseks Rakvere elus. Rahvast tuli kokku palju, nende seas kohalikud võimuhed, vaimulikud, koolide ja seltside-organisatsioonide esindajad. Seltsid ja koolid olid tulnud oma lippudega. Kohal oli muidugi ka skulptor. See oli veel aeg, mil sündmusest võisid osa võtta Juhan Kunderi õpilased nii siinsest elementaarkoolist kui ka linnakoolist. Haridusministeeriumi esindajana saabus Rakverre koolide peainspektor keeleteadlane Johannes Avik, kes rääkis Juhan Kunderi elust ja tööst ning eemaldas ühtlasi monumendilt kätte. Kõnelesid ka koolide direktorid ja linnakooliõpetaja O. Kalmisto. Jakob Liiv mälestussamba avamist näha ei saanud, ta puhkas siis juba kolm kuud Rakvere linnakalmistul, üsna Juhan Kunderi lähedal. Tema asemel võttis samba püstitamise komitee nimel sõna poeg Arnold Liiv.

Sõnavõttud vaheldusid muusikapalade ja lauluga, mängis kohalik sõjaväeorkester ning laulsid I ja III algkooli õpilaskoorid. Lõpuks loeti ette Eesti Kirjanduse Seltsi tervitustelegramm.

Avatseremoonia sai läbi, kokkutulnud lahkusid. Mälestussamba ja selle ümbruse hooldamise võttis enda kanda linnavalitsus.

Odette KIRSS